

Република Србија
УСТАВНИ СУД
Број: IУз-966/2012
15-05. 2013. године
Београд

Уставни суд, Мало веће у саставу: судија др Марија Драшкић, председница Већа, и судије Милан Станић и Сабахудин Тахировић, чланови Већа, на основу члана 167. став 1. тачка 1. Устава Републике Србије, на седници одржаној 25. априла 2013. године, донео је

ЗАКЉУЧАК

Одбацује се иницијатива за оцену уставности одредаба чл. 18. и 21. Закона о избору председника Републике ("Службени гласник РС", бр. 111/07 и 104/09-други закон).

Образложење

Уставном суду је поднета иницијатива за оцену уставности одредаба чл. 18. и 21. Закона о избору председника Републике ("Службени гласник РС", бр. 111/07 и 104/09-други закон). У иницијативи се наводи да се оспореним одредбама Закона не утврђује који најмањи број бирача који гласају чини да је гласање за председника Републике пуноважно и правноснажно, односно који је проценат бирача од укупног броја бирача потребан и довољан да би избори за председника Републике у другом кругу гласања били пуноважни. С тим у вези, иницијатор, тумачећи оспорене одредбе Закона, износи критике и даје предлоге на који начин би ове одредбе Закона требало допунити.

У спроведеном претходном поступку Уставни суд је утврдио да се у конкретном случају не ради о иницијативи за оцену уставности оспорених одредаба Закона, већ о представци у којој подносилац, тумачећи оспорене одредабе чл. 18. и 21. Закона, указује на недостатке постојећих решења из ових одредаба Закона и даје предлоге за њихово уређивање. Како је Уставни суд, сагласно одредби члана 167. став 1. тачка 1. Устава, надлежан да одлучује о сагласности закона са Уставом, а не да врши оцену тзв. "правних празнина", односно законских решења, која, по мишљењу иницијатора, недостају у уређивању ове законске материје, нити да врши оцену оправданости и целисходности предвиђених законских решења, то је Уставни суд, на основу члана 36. став 1. тачка 1) Закона о Уставном суду ("Службени гласник РС", бр. 109/07, 99/11 и 18/13-Одлука УС), закључио да поднету "иницијативу" одбаци због ненадлежности.

Сагласно наведеном, Уставни суд је, на основу одредаба члана 42в став 1. тачка 2) и члана 47. став 1. тачка 1) Закона о Уставном суду, донео закључак као у изреци.

ПРЕДСЕДНИЦА ВЕЋА
СУДИЈА

др Марија Драшкић, с.р.

За тачност одржаван

4585013.0108.13/1

УСТАВНИ СУД

Немањина 26
11000 Београд

Доставља се ради обавештености:

Средства јавног информисања и јавност

Република Србија је држава српског народа и свих грађана који у њој живе, заснована на владавини права и социјалној правди, начелима грађанске демократије, људским и мањинским правима и слободама и припадности европским принципима и вредностима.

(Члан 1 Устава Републике Србије)

Сувереност потиче од грађана који је врше референдумом, народном иницијативом и преко својих слободно изабраних представника.

Ниједан државни орган, политичка организација, група или појединац не може присвојити сувереност од грађана, нити успоставити власт мимо слободно изражене воље грађана.

(Члан 2 Устава Републике Србије)

Председник Републике изражава државно јединство Републике Србије.

(Члан 111 Устава Републике Србије)

Председник Републике:

- 1. представља Републику Србију у земљи и иностранству,*
- 2. указом проглашава законе, у складу с Уставом,*
- 3. предлаже Народној скупштини кандидата за председника Владе, пошто саслуша мишљење представника изабраних изборних листа,*
- 4. предлаже Народној скупштини носиоце функција, у складу са Уставом и законом,*
- 5. поставља и опозива указом амбасадоре Републике Србије на основу предлога Владе,*
- 6. прима акредитивна и опозивна писма страних дипломатских представника,*
- 7. даје помиловања и одликовања,*
- 8. врши и друге послове одређене Уставом.*

Председник Републике, у складу са законом, командује Војском и поставља, унапређује и разрешава официре Војске Србије.

(Члан 112 Устава Републике Србије)

Уставни суд је самосталан и независан државни орган који штити уставност и законитост и људска и мањинска права и слободе.

(1. став Члана 166 Устава Републике Србије)

УСТАВНИ СУД

Немањина 26
11000 Београд

Доставља се ради обавештености:

Средства јавног информисања и јавност

Република Србија је држава српског народа и свих грађана који у њој живе, заснована на владавини права и социјалној правди, начелима грађанске демократије, људским и мањинским правима и слободама и припадности европским принципима и вредностима.

(Члан 1 Устава Републике Србије)

Сувереност потиче од грађана који је врше референдумом, народном иницијативом и преко својих слободно изабраних представника.

Ниједан државни орган, политичка организација, група или појединац не може присвојити сувереност од грађана, нити успоставити власт мимо слободно изражене воље грађана.

(Члан 2 Устава Републике Србије)

Председник Републике изражава државно јединство Републике Србије.

(Члан 111 Устава Републике Србије)

Председник Републике:

- 1. представља Републику Србију у земљи и иностранству,*
- 2. указом проглашава законе, у складу с Уставом,*
- 3. предлаже Народној скупштини кандидата за председника Владе, пошто саслуша мишљење представника изабраних изборних листа,*
- 4. предлаже Народној скупштини носиоце функција, у складу са Уставом и законом,*
- 5. поставља и опозива указом амбасадоре Републике Србије на основу предлога Владе,*
- 6. прима акредитивна и опозивна писма страних дипломатских представника,*
- 7. даје помиловања и одликовања,*
- 8. врши и друге послове одређене Уставом.*

Председник Републике, у складу са законом, командује Војском и поставља, унапређује и разрешава официре Војске Србије.

(Члан 112 Устава Републике Србије)

Уставни суд је самосталан и независан државни орган који штити уставност и законитост и људска и мањинска права и слободе.

(1. став Члана 166 Устава Републике Србије)

Уставни суд одлучује о:

1. Сагласности закона и других општих аката са Уставом, општеприхваћеним правилима међународног права и потврђеним међународним уговорима,

(Почетак Члана 167 Устава Републике Србије)

Устав је највиши правни акт Републике Србије.

Сви закони и други општи акти донети у Републици Србији морају бити сагласни са Уставом.

(2. и 3. став Члана 194 Устава Републике Србије)

Предмет: *Оцена уставности Чланова 18 и 21 Закона о избору председника Републике*

На основу Устава Р. Србије (Члан 56, 1. став Члана 166, тачка 1. Члана 167, и други став Члана 168) подноси се

ПРЕДЛОГ

да Уставни суд, ради заштите уставности, оцени уставност Чланова 18 и 21 Закона о избору председника Републике.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. Надлежност Уставног суда

У преамбули овог дописа цитирани први став Члана 166 Устава Републике Србије јасно обавезује Уставни суд, и даје му пуно уставно право, да штити уставност и законитост и људска и мањинска права и слободе. Члан 167 Устава детаљно и јасно утврђује питања о којима је Уставни суд обавезан да одлучује. Тачка 1 Члана 167 Устава утврђује надлежност Уставног суда да одлучује о сагласности закона са Уставом.

2. став Члана 168 Устава дају право сваком држављанину Р. Србије да предложи Уставном суду да оцени уставност закона.

Претходно показује да је Уставни суд надлежан за оцену уставности закона, у овом случају Члана 21 Закона о избору председника Републике, и да држављанин има право да предложи Уставном суду да Уставни суд покрене и спроведе поступак за оцену уставности закона.

II. Неуставност Члана 18 Закона о избору председника Републике

Члан 18 Закона о избору председника Републике гласи:

За председника Републике изабран је кандидат који је добио већину гласова бирача који су гласали.

Број бирача који су гласали утврђује се на основу броја гласачких листића који се налазе у гласачкој кутији.

Овај Члан Закона, као и Закон у целини, не утврђује који најмањи број бирача који гласају чини да је гласање пуноважно и правоснажно.

Члан 18 Закона треба да се допуни одредбом која утврђује када је гласање пуноважно и правоснажно. Тај најмањи број би требало да буде проста већина свих бирача (50% од броја свих бирача плус један глас).

Члан 18 Закона дозвољава избор председника Републике са бројем гласова мањим од трећине, мањим и од четвртине, мањим и од 5% од укупног броја бирача. Он чак дозвољава екстремну ситуацију да је гласање пуноважно и правоснажно само с једним гласом јединог бирача који је гласао! Ово је супротно Члановима 1 и 2 Устава. Избор лица за председника с бројем гласова мањим од трећине (од 34% од) укупног броја бирача не даје ни најмању основу да то лице може, у име народа, да пуноважно и правоснажно извршава дужности председника Републике одређене у Члановима 111 и 112 Устава.

Закон треба да одреди најмањи број гласова да би избор лица за председника Републике био пуноважан и правоснажан. Тај број не би требало да буде мањи од 40 % од укупног броја бирача у нашој текућој ситуацији у којој 20% до 25% бирача може објективним разлозима да буде спречено да гласа.

Члан 18 Закона приморава народ да прихвати лице за председника Републике и када је (велика) већина народа против тог избора!

Ш. Неуставност Члана 21 Закона о избору председника Републике

Члан 21 Закона о избору председника Републике гласи:

На поновљеном гласању за председника Републике изабран је кандидат који је добио највећи број гласова.

Ако на поновљеном гласању кандидати освоје исти број гласова, гласање се понавља у року од 15 дана.

Овај Члан Закона дозвољава избор председника Републике:

- иако ни један кандидат није добио већину гласова од укупног броја бирача,
- иако ни један кандидат није добио већину гласова од броја бирача који су гласали,
- чак и на основу два гласа за једног кандидата према један глас за другог кандидата.

Ни Члан 21 нити било који други члан Закона о избору председника Републике не утврђује који је проценат бирача од укупног броја бирача потребан и довољан да би избори за председника Републике у другом кругу гласања били пуноважни.

Лице које добије подршку већине од укупног броја бирача може у потпуности, с пуним уставним и законским ауторитетом, да представља држављане Р. Србије, да исказује њихову вољу и опредељење те да извршава своје функције и обавезе одређене Члановима 111 и 112 Устава. Такав избор је исказ значајног степена јединствености народног опредељења.

Лице које добије подршку већине (нпр. 50,1%) од броја бирача који су гласали (нпр. 50,1 % од укупног броја свих бирача) може те обавезе и дужности да испуњава с умањеним (25 % од укупног броја свих бирача) најмањим неопходним ауторитетом једино ако су избори пуноважни, правоснажни. Да би били пуноважни и правоснажни, потребно је да на изборима гласа више од половине укупног броја бирача. Садашњи

Члан 21 Закона омогућава да се избори у другом кругу сматрају пуноважним и правоснажним ако троје гласају и један кандидат добије два гласа, или чак ако гласа само једно лице (нпр. само један кандидат, док је други изненада спречен да гласа)!

Закон треба обавезно да утврди који је најмањи број бирача који у другом кругу гласају да би то гласање и избор били пуноважни и правоснажни. Критеријум који важи за други круг гласања не би требало да је блажи од критеријума за први круг. Тај број не би смео да буде мањи од 40% од укупног броја бирача у нашој текућој ситуацији у којој 20% до 25% бирача може објективним разлозима да буде спречено да гласа.

Лице које не добије подршку чак ни већине од укупног броја бирача који су гласали не може да испуњава функције и обавезе одређене Члановима 111 и 112 Устава. То значи да је већина од укупног броја бирача који су гласали, а још већа већина од укупног броја бирача, против тога да то лице буде председник Републике. Његово проглашавање и инаугурисање би било супротно ставу већине бирача. Пример озакоњења омловажавања народне воље на врхунском државном нивоу.

Члан 21 Закона о избору председника Републике приморава народ да прихвати лице за председника Републике и када је (велика) већина народа против тог избора!

IV. Непоштовање Устава, демократије, слободе и суверености држављана

Чланови 18 и 21 Закона о избору председника Републике омогућавају потпуно ниподаштавање воље народа. Омогућавају избор лица за председника Републике на основу подршке убедљиве мањине бирача. То је наметање воље мањине већини. То је супротно основном начелу демократије. Супротно је суштинским европским вредностима. Чланови 18 и 21 Закона о избору председника Републике су супротни Члановима 1 и 2 Устава. То значи непоштовање Устава, те тиме и његову неважност (2. и 3. став Члана 194 Устава) док се не усклади с Уставом.

Садашњи Закон о избору председника Републике дозвољава чак и да кандидат само са једним гласом ЗА буде изабран за председника Републике! Он је омогућио да за председника Републике буде изабрано лице које нема подршку ни 23% од укупног броја бирача нити већину од броја бирача који су гласали (2012. године је изабрани кандидат добио 49,54 % од броја бирача који су гласали, а гласало је 46,263% од укупног броја бирача, тј. добио је 22,919 % од укупног броја бирача)! Зар то све није спрдање с демократијом и с народом? Иста лица су кандидати више пута иако им преко 77% бирача не указује поверење и не пружа подршку, не даје им право да буду изабрани за председника Републике.

2008. године је изабрани кандидат добио 50,31 % од броја бирача који су гласали, а гласало је 68,123 % од укупног броја бирача (тј. добио је 34,273% од укупног броја бирача), Ово показује да је могуће да у другом кругу кандидат за председника Републике добије подршку већине бирача који су гласали.

Закон не може да мења суштину Устава, а што чине Чланови 18 и 21 Закона о председнику Републике. Устав су држављани Републике Србије усвојили референдумском одлуком. Усвајањем противуставних Чланова 18 и 21 Закона о избору председника Републике је ниподаштавано референдумско одређење народа. Тиме је погажена демократија. Тиме се одузима сувереност од народа. Тиме се делује супротно Уставу Републике Србије (супротно његовим Члановима 1 и 2).

У садашњој ситуацији у којој се налази Р. Србија највеће одступање које може да се прихвати од потпуно правилног, демократског, избора лица за председника Републике, (а који се обезбеђује његовим избором на основу гласова већине од укупног броја бирача), јесте избор на основу 40% гласова од броја свих бирача, као што је предложено да важи за први круг гласања.

Члан 21 Закона о избору председника Републике потпуно неоправдано срзава критеријум за његов избор. То чини упркос смањеном броју кандидата у другом кругу, а што олакшава да се добије већина гласова од броја бирача који су гласали. То је насилништво не само над већином од укупног броја бирача већ и над већином бирача који су гласали.

Садашња ситуација Р. Србије посебно намеће неопходност да за председника Републике буде изабрано лице (било у првом или у другом кругу гласања) које има барем подршку 40 % свих бирача. То је неопходно да би то лице могло у високом степену да изражава државно јединство Р. Србије (Члан 111 Устава) и да представља Р. Србију, тј. њен народ (Члан 112 Устава). Супротно омогућава да појединац успостави своју власт мимо слободно изражене воље грађана, да им одузме сувереност, да нанесе народу и држави велику несрећу, и супротно је Члану 2 Устава. При свему треба да се има у виду да мандат председника Републике траје пет година.

V. Закључак

Показано је да су наведени Чланови 18 и 21 Закона о избору председника Републике супротни Уставу Р. Србије. Зато треба да се ускладе с Уставом. Треба да се утврди најмањи број бирача који гласају да би гласање било пуноважно и правоснажно. Критеријуми који важе за први круг гласања (Члан 18 Закона) треба да важе и за други изборни круг (Члан 21 Закона).

Јасно је, ако ни један кандидат не добије ни у другом изборном кругу подршку утврђене већине бирача, да се онда избори понављају с потпуно новим кандидатима. Тиме се разбијају учмалост бирача, лидерско монополисање на функцију и положај председника Републике, и партијско вођење државе. Омогућава се освежавање групе кандидата за председника Републике лицима која се нису огрешила ни на који начин о народ и државу, којима властодржачка каријера није основни циљ, и избор лица за Председника коме већина народа пружа поверење да ће да исказује народну вољу и да ће да делује према Уставу и закону на добробит народа и за јачање слободне, независне демократске државе Републике Србије.

Београд, 24. децембар 2012. године.

С поштовањем,

Др. Љубомир Т. ГРУЈИЋ,
ЈМБГ 2910939710225
Џона Кенедија 31/15
11070 Београд